

התענוונו-נא!

הזת" — הן זמון המודרת, אי זמון כמה דולרים פרטיים?

ידו הייתי אדם חסדן. יכולתי להוסיף על כך כמה וכמה שאלות. למשוך: מה קורה לכה ההכנסות האלה במטבע זר? מה דינן לגבי מס ההכנסה הישראלי? מה דינן לגבי חוקי המטבע?

קיימים בארץ כל מיני חוקים לגבי כל מיני הכנסות. יש חוקים מיוחדים לגבי שכר-סופרים, למשל. האם העובדה שאגודתי המדינה עוסקים בגביית שכר-סופרים בי פכמייעני, משפיעה על עיצוב החוקים האלה?

ואם לא, האם עצם לעובדה, שגדולי המדינה עוסקים בעסקים פרטיים, בעודם מכהנים בתפקידים הרמים, אינה מוכרחה לעורר חשדות בלב אזרחים תמימים, שאין להם הודמנויות כה מרהיבות?

שיא מסעיהגדוליים על עסקיו של מר דין, התייעצתי עם פרופסור למישפטים, בבקש למיגבלות החלות על שרים לגבי עסקים פרטיים. הפרופסור ענה בני הוסוס שעדי פני חוקי ישראל, עסקים כאלה אסורים בהחלט.

ביקשתי ממנו לאתר לי את החוקים הגדולים, והוא הבטיח תשובה תוך כמה שעות. עברו שעות, עברו ימים. לבסוף טילפן לי הפרופסור בגימגום של התנצלות: "אני נדהם, לא מצאתי חוקים כאלה. הייתי בטוח שישנם — וטעיתי." הגשתי שאלתה לראש-הממשלה, וביקשתי לדעת מה הן הגבלות על עיסוקים מיסחריים של שרים בתקופת כהונתם. הגברת מאיר ענתה לי בבזבז שאין שום הגבלה כזאת. מלבד הסעיף 14 בחוק חסינות חברי הכנסת, הקובע, בין השאר, ש"חברי-כנסת, שר וסגן-שר, אסור לו להשתמש בחומר הפקידו בכל פעולה הרכובה בעיסוקו או במיקצועו".

כדומר: מותר לשר בישראל להמשיך בעסק ובמיקצוע גם בי היותו בתפקיד, לעסוק במיסחר ובקניסות — ולכבד שלא ישתמש לצורך זה באופן רשמי בתוארו.

הגברת מאיר סירבה להביע דיעה שלילית על מצב זה. אולי כבר חשבה או על עיסוקיה לעתיד-לבוא, כסופרת מתחילה. בעיקבות התשובה הגשתי הצעת-חוק פרטית, שבאה לאסור כל עיסוק מיסחרי או מיקצועי של שר, אני מנבא שדרכו של חוק זה תהיה יותר קשה ופחות מוצלחת מאשר הצעת-החוק הפרטית של ה"אדונים בדר ועופר".

ואולי נועד חוק בדר-עופר לקצץ את כנסיה של סיעה קטנה, המעוה ברוב הוצפתה לשאל שאלות מי סוג זה ולחגיג הצעתו באזהרה?

יה זה טראנסואה גיוו, פוליטיקאי צרפתי בימי "המלך הבורגני" לואי פיליפ, שטבע סיסמה אשר הפכה לדגל המישטר: "התעשרו-נא!". דגל זה מתנפח מעט למישטר הקיום בישראל. להתעשר! להתעשר! עשר! עשר! עשר!

כבשנו את סיני? לשדוד, לרוקן, להורג ציא את הצידו! יש לנו שטחים כבושים? לקנות קרקעות, מהר, בזול — אפשר כאן להרוויח הון אגדתי בחסות שריהביתחון? המיליונים פורחים בערוגות ורד, מתגלגלים בממלכת אוטוקראט, זורמים בנתיבי

מענקים של מיליונים, מיגרשים השווים הון-עתק, מפעלים המכניסים זהב — הכל מחולק בגדיבות בין אפרוטקציונרים, הקרובים לשילטון. התעשרו! התעשרו! משום-מה רווחת עריוו האמונה הטפלה שזה נוגע לכל מקורכי ה"שילטון" — אבל לא לשרי הממי שדה עצמה. מסכים הומים גני ה"שחיתות. אבל הממשלה עצמה מזוקרת מבין הגדים העפורים בי פלע מבריק.

זוהי שטות. כולם מתעשרים מן הממשלה. או למה לא שרי הממשלה עצמה? הכי מותר, הכי נסח. התעשרו! רוי! התעשרו!

תונאים, לצלמים ולכליה-התקשורת העורמיים, תמורת כסף כבד. הוא דרש, ומקבל, רכבות לירות תמורת כמה צילורמים, בחלוק ונעליבית, או כמה מילים. את זכרונותיו מכר מראש בהון-עתק, אבל התחרט — אולי מפני שהמחיר לא הספיק לו.

האם אין זה, פשוטו כמשמעו, ניצוה המעמד הרם?

שר אבא אבן הוא, כפי שמסתבר, היסטוריון וסופר. בניגוד לגולדה מאיר, אבן הוא לפחות אינטלקטואל, אדם היודע להשתמש במילים וברעיונות.

אולם, עם כל הכבוד, קשה לומר שמר אבן הוא היסטוריון מעמיק, החושף את נבכי העבר והמעלה לגביו רעיונות חדשניים מדהימים.

ובכל זאת, מוכנים מוציאים

אחרות, במוקרה זה היא מנצלת את מעמדה הממלכתי הרם לשם תועלת כספית פרטית.

אך יתכן שההוצאה אינה מקווה לכך, אלא פשוט עושה לעצמה חשבון פשוט: הגברת מאיר היא ראש-ממשלה. אם תפריס את סיפרה בעודה מכהנת בתפקידה, או למחרת פרישתה, ירצה כל יהודי אמריקאי טוב לקנות את סיפרה כמתנת בר-מיצוה לבנו, או כשי לחתונת אחותו, כדי להעניק למאורע צביון פטרויטי יש-ראלי.

במוקרה זה, מוכרת הגברת מאיר כנסף את ההיזה שרכשה לעצמה בתור ראש-ממשלת יש-ראל, את הזוהר המוקרן ממעמדה הממלכתי.

כך או כך, קשור הסכום במעמדה. אילו עשתה עיסקה זו אחרי פרישתה מן השילטון, מילא. מותר היה להרים קצת את גבות-העיניים, אך לא יותר. אך כשהיא עושה את העיסקה

המלך לואי-פיליפ (על הסוס הלבן) ובניו

האיר לשים לשר אבן הויתועפות — מאות אלפי לירות — תמורת ספר. והשר אבן, העפוק עד מעט לראש במיזווי תפקידו הממלכתי המפרך, מצא זמן לכתוב בזה אתר זה כמה ספרים, שכולם נמכרו בי מחיר גבוה.

אני מרשה לעצמי להניח כי בעזר בעזר רתם של סופרים היסטוריונים מיקצור עיים, שיש להם יותר זמן. אך השם על העטיסה הוא תמיד שמו של מר אבן לבדו.

האם תהיה זאת השמצה אם אצביע על האפשרות שחתפוצה העצומה של ספרים אלה, ושכרי הסופרים האגדתי שחוככת עבורם עוד לפני שנכתבו, קשורים בשמו של מר אבן? בתפקידו כשר-החוקי שר מדינת-ישראל? בעובדה שהוא קיד זה, לתחילה כאשר הופיע, בתמי קיד זה, מעד דוכן האו"ם למחרת מיזחמת ששתי-הימים, וכבש את לב יהודי אמריקה?

סיפרו לי לא מכבר ששהר אבן, כמו שרים ואישים אחרים מישראל, גובה שכר גבוה מאוד תמורת הופעותיו באסיפות ובבתי-כנסת, המוכנים לשלם כסף כבד עבור היוקרה שהופעה כזו מעניקה להם.

ואני מתחיל לחשוב: האם כל נסיעות השרים והאישים הבכירי רים, שאנו קוראים עליהם במדורי "הכלל והפרט", כולם "בשגיי

בעודנה מכהנת כראש-הממשלה בשאדרת התפקיד עריוו על שיכי-מה — זה מפוקפק.

יותר מזה: בלתי-מוסרי.

שנים האחרונות גילה העולם הזה כמה פעמים פרטים מדהימים על עסי קיו הפרטיים של השר משה דיין.

נתברר שהשר סוחר באופן שרי מתי בעתיקות. לא במימדים מצומצמים, כחובב, אלא במימדים נרי חבים מאוד, כסוחר. עסקים אלה הנחילו לו מאות אלפי לירות, ואוי די אף יותר.

מניין באו העתיקות? חלק מהן ניקנו עליידו אצל סוחרים ערביים, תוך ניצול מעמדו הרם. הוא קיר נה אותן בזול, מוסיף להן אישור בחתימת ידו, ומוכר אותן ביוקר ברחבי העולם.

חלק מהן נחשפו עליידו ברחבי יש-ראל, בחפירות בלתי-חוקיות. עתיקות אלה שייכות למדינה, והמיסחר בהן אינו אלא מיסחר ברכוש גנוב.

חלק מהן נמצאו והוחרמו עליידו בי חפירות בשטחים המוחזקים. לקיחת עתיקות אלה מהווה ביוה. בכך המוקרים האלה סוחר השר דיין, למעשה, בשמו. לא בשמו ה"פרטי, אלא בשמו הציבורי, הקשור בתפקידו ובמעמדו. אולם דיין אינו מסתפק בכך. לאחרונה נודע שהוא מעניק ראויות מיסחריים לעי-

בכך, סוחר-סוחר נקרא את הכל. על הפרגומים. על הסבא היהודי, שנחטף לצבא הצאר. על הריב של האחות עם האבא במילווקי, על הזבובים בקיבוץ. על הפגישה עם עבדאללה. על מישקה-עיי-ניים עם האסיפור.

הכל יהיה כתוב שחור על גבי לבן, בספר הזיכרונות שהגברת גולדה מאיר מתכוונת לכתוב בי אחד הימים, ושאותו כבר מכרה תמורת כמה גרושים.

מאה אלף דולר, לייתר דיוק. כמעט חצי מיליון לירות. כשכר-סופרים התחלתי, אך לא סופר. בני עין הרע.

העיסקה הזאת, שעליה חתמה ראש-הממשלה השבוע עם הוצאת-ספרים בינלאומית מכובדת, מעוררת למחשבה, הדרבה-הרבה מחשבה.

אין כל רע בכך שהגברת מאיר תכיר, תוב, אי-פעם, את זיכרונותיה. בוודאי יהיו בהם, פה ושם, כמה פרטים מעניינים. אמנם, הגברת מאיר אינה מחוננת בכור-שרהבעה רב. איני זוכר אם קראתי אי פעם חיבור שכתבה כמו ידוה. אבל עם ישראל משלם לי שכר כדי לשמוע את נאומיה. הם דלים במחשבות, עניים בכור-שר סיגנוני, נדמה שאינה שולטת בשום שפה די הצורך.

אך אין זה חשוב, כימינו אפשר לשר כור שכרייעט זריום, סופרי-צללים, ה" מחברים ספריו-זכרונות לכל דורש. הם שומעים את הדברים, משכתבים אותם, מו"סיפים קצת מתח ותדמית, והנה עוד ספר-זכרונות על-פי הומנה.

למה לא? ובכל זאת, העניין כולו אינו מריח כניכר טוב.

ין הוא מריח כל-יכך טוב, מפני שהגברת מאיר היא ראש-ממשלת ישראל.

לא ראש-ממשלה בדימום. לא מי שהיתה. אלא ראש-הממשלה בפועל.

האם לעובדה זו היתה השפעה על העיסקה?

בקיבור: האם ראש-הממשלה מוכרת תוצרת משל עצמה, במחיר סביר והוגן — או שהיא מוכרת משוהו השיוך לנו, לכולנו, במחיר מופרז?

אדם פשוט אינו מקבל שכר-סופרים מובטח בסך חצי מיליון לירות, עבור ספר שעדיין לא נכתב.

המו"ל יחשוב פעמיים, עשרים פעם, לפני שיציע אף סכום קטן מזה בהרבה. הוא ישאל: האם יש לבעל הספר ה" מתוכנן מה להגיד? האם זה יעניין מאות אלפי קוניספרים? האם כדאי לסכן בספר כזה סכום כה גדול?

הוא יגיד לאיש: אדרבה, בהתי לט, למה לא? שב, כתוב לנו כמה פרקים הדומה. נשקוד בכיבוד ראש. נתייעץ. נציע לך הצעה ה"י-גנת.

אכן כשבעל הספר שאינו-קיים עדיין הוא, במיקרה, ראש-ממשלת ישראל.

כבר התפרסמו כמה קטעי-זיכרונות של הגברת מאיר, אותם סיפרה בהודמנויות שונות. קשה לומר שהם מרתקים. לפחות כמה מאות מבני דורה של הגברת מאיר כתבו ספרים דומים, עם הרפתקות דומות. הגברת מאיר אינה אישיות די מגוונת כדי להוסיף על כך משוהו מהותי.

אם כן, למה מקווה המו"ל? אולי הוא מקווה שהגברת מאיר תספר בזיכרונותיה, סודות מכוסים מימי כהור נחה כחברת הממשלה וכראשה. אם כן, חרי הגברת מאיר מוזי-כרת את רכוש המדינה. במילדים